

**Fries programma
Jeugd, Alcohol en
Drugs 2018-2021**

**PLATFORM
NUCHTERE
FRIESL**

Inhoud

Voorwoord.....	3
Samenwerkingsafspraken.....	3
1. Inleiding.....	4
Terugblik 2014-2017.....	4
2. Alcohol- en drugsgebruik: het probleem.....	6
3. Wat we willen bereiken.....	7
4. Strategie.....	9
5. Wat we gaan doen.....	10
6. Organisatie.....	12
7. Financiën.....	13
Bijlage 1.....	14
Literatuur.....	15

Over het Platform Nuchtere Fries

In het Platform Nuchtere Fries werken verschillende partijen samen aan het verminderen van de problematiek rondom jeugd, alcohol en drugs: alle Friese gemeenten, Verslavingszorg Noord Nederland, Politie, horecabond en GGD Fryslân.

Dat doen zij zelf vanuit hun eigen organisatie én gezamenlijk vanuit het platform. De gedachte achter de provinciale samenwerking is enerzijds het met gebundelde kennis ontwikkelen van producten die iedere gemeente en andere betrokkenen kunnen inzetten; anderzijds het bevorderen van samenhang in en effectiviteit van maatregelen, gezien de gemeentegrens overstijgende problematiek. Jongeren trekken zich immers niets aan van gemeentegrenzen.

Vastgesteld door de Stuurgroep Nuchtere Fries op ...

Voorwoord

Hierbij wordt u het vervolgprogramma "Nuchtere Fries" aangeboden.

...

...

Voorzitter van de stuurgroep

Samenwerkingsafspraken

Het programma Nuchtere Fries wordt gezamenlijk gedragen en ook gezamenlijk uitgevoerd. Alleen dan zal de aanpak effectief zijn. De volgende samenwerkingsafspraken horen daarbij:

- De samenwerkingspartners van de Nuchtere Fries leveren een actieve bijdrage in het (door)ontwikkelen, uitvoeren en uitdragen van beleid en regelgeving. Zij stellen hiervoor financiële middelen en capaciteit beschikbaar.
- De programmaleider van het platform is de aanjager en verbinder.
- Binnen het platform maken we gezamenlijk afspraken over in te zetten interventies. Daarbij streven we naar de inzet van effectief bewezen interventies, dan wel 'best practices'.
- Succesvolle interventies, afspraken en middelen worden binnen het platform geborgd en gedeeld, zodat elke samenwerkingspartner er gebruik van kan maken.
- We trekken gezamenlijk op onder de vlag van Nuchtere Fries, met oog voor lokaal maatwerk.

1. Inleiding

Na de belangrijke stap vooruit in de afgelopen vier jaren hebben de Friese gemeenten aangegeven in de periode 2018 - 2021 verder te willen met een gezamenlijke aanpak van alcohol- en drugsgebruik onder Friese jongeren. Zij concluderen eind 2017: we zijn er nog lang niet. Als samenleving staan we nog steeds voor de opgave om het schadelijke alcohol- en middelengebruik onder jongeren terug te dringen. De komende jaren wordt het zaak de behaalde winst vast te houden en de cultuur onder jongeren op het gebied van voornamelijk drank-, maar ook drugsgebruik verder te doen veranderen.

De positieve resultaten van de afgelopen vier jaar zijn een stimulans om het programma Nuchtere Fries onverminderd en met dezelfde energie voort te zetten: een aanpak gericht op de omgeving van jongeren (thuis, school en vrije tijd). Door het creëren van een alcoholvrije en alcoholbewuste omgeving daalt het alcoholgebruik onder jongeren, stijgt bewustwording en verandert uiteindelijk de norm.

Gemeenten zijn op grond van de Drank- en Horecawet (DHW) en de Wet op de publieke gezondheid (Wpg) regisseur van het alcoholbeleid. Alcoholproblematiek wordt echter niet beperkt door de grenzen van een gemeente. Een verschuiving in de norm is alleen met samenhangende maatregelen te bewerkstelligen (WHO-overzichtsstudie van Babor e.a. 2010). De Friese gemeenten kiezen daarom voor een gezamenlijke aanpak onder de vlag van Nuchtere Fries.

De stuurgroep Nuchtere Fries gaf het Platform Nuchtere Fries in oktober 2017 de opdracht om op basis van de evaluatie over de periode 2014-2017 en andere relevante ontwikkelingen en inzichten te komen met een vervolgplan. Dit plan ligt voor u. Het is een voortzetting en aanscherping van het programma uit de periode 2014-2017 en is in samenwerking met gemeentelijke beleidsmedewerkers - zowel op het terrein van volksgezondheid als op het terrein van veiligheid - en alle betrokken partners, tot stand gekomen. In het plan zijn de onderdelen waarvan gemeenten aangegeven hebben dat een provinciebrede aanpak duidelijke meerwaarde heeft, uitgewerkt. Het gaat daarbij om activiteiten die bovenop en - in veel gevallen - in aansluiting op bestaande lokale en provinciale activiteiten worden uitgevoerd.

Terugblik 2014-2017

De meeste Friese gemeenten hebben in de periode 2014-2017 een preventie- en handhavingsplan vastgesteld. Hierin legt de gemeente vast hoe ze invulling geeft aan beleid met betrekking tot de preventie van alcoholgebruik door jongeren en de handhaving van de wet.

De kwaliteit van deze plannen beoordeelt onderzoeksbureau Intraval¹, over het algemeen als matig. Dit heeft vooral te maken met het ontbreken van de concrete uitwerking van de plannen.

Het preventie- en handhavingsplan zorgde er veelal voor dat meer overleg tussen preventie-

en handhavingsafdelingen plaatsvond. Preventie en handhaving zijn echter nog lang niet overal onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De mate waarin gemeenten zijn toegerust voor hun handhavingstaken en de manieren waarop ze hier invulling aan geven, zijn erg verschillend. Dit geldt ook voor de maatregelen die zij nemen: ongeveer een vijfde van de Friese gemeenten kiest voor een verbod op prijsacties,

¹ *Plannen in kaart*, Intraval, 2015 en *Klare wijn schenken*, Intraval 2017

ongeveer de helft van hen voor een verbod op happy hours in de horeca, minder dan de helft heeft een hokken- en ketenbeleid en er wordt verschillend omgegaan met het beperken van schenktijden in de paracommercie (niet-commerciële instellingen, zoals stichtingen en verenigingen). Er zijn daarmee verschillen ontstaan tussen de gemeenten voor wat betreft de uitvoering van toezicht en handhaving.

Door en vanuit het Platform Nuchtere Fries zijn een aantal gezamenlijke, provincie brede activiteiten uitgevoerd. De gemeenten zijn positief over wat er tot nu toe is bereikt met de samenwerking.

De Friese gemeenten waarderen vooral:

- Het Friese format voor de lokale preventie- en handavingsplannen, waarin de gezamenlijke onderdelen zijn opgenomen;
- Het delen van nieuwe inzichten, expertise en ervaringen middels onder andere themabijeenkomsten;
- De onderzoeken naar de naleving van de leeftijdsgrens voor alcohol;
- Ondersteuning van evenementenorganisatoren met een

handreiking, polsbandjes, ID-readers, blaastesten en ander materiaal;

- Ontwikkeling en ondersteuning van nieuwe interventies gericht op ouders zoals "Ik dacht het niet!"
- Campagnes en de ondersteuning van themaweken.

Als aandachtpunten werden benoemd:

- Terugkoppeling en wisselwerking tussen alle gemeenten én alle betrokken beleidsterreinen; is het platform genoeg van alle gemeenten? Draagt iedere gemeente voldoende zijn steentje bij?
- Daarnaast werd eenheid in communicatie, een provinciaal publiciteitsoffensief onder de vlag Nuchtere Fries (de Friese norm), gemist, ondanks de bewuste keuze in 2014 om het platform meer een faciliterende en adviserende rol te geven.

De activiteiten van het Platform Nuchtere Fries, de ervaringen van de Friese gemeenten met het platform (zoals aangegeven in een ambtelijke evaluerende gesprekrunde) en de belangrijkste cijfers en trends in het alcohol- en drugsgebruik onder Friese jongeren zijn beschreven in een drieluik. Deze is als *bijlage 1* toegevoegd aan dit document.

2. Alcohol- en drugsgebruik: het probleem

Alcoholgebruik is wijdverbreid in de Nederlandse samenleving. Tegelijk weten we steeds meer over de risico's van middelengebruik. Op basis daarvan heeft de Gezondheidsraad in 2015 de alcoholrichtlijn aangepast². Voor jongeren is alcohol-, maar ook drugsgebruik schadelijker en risicovoller dan voor volwassenen.

De hersenontwikkeling die nog volop doorgaat tot in ieder geval het 25ste levensjaar, kan erdoor verstoord raken. Daarnaast kan alcohol- en drugsgebruik leiden tot schoolverzuim, -uitval, verminderde school- studie- en werkprestaties, een verhoogd risico op verslavingsproblemen op latere leeftijd en tal van aandoeningen en gezondheidsproblemen. Onder invloed van alcohol en drugs durven jongeren meer en doen ze eerder dingen die ze zonder alcohol niet zouden doen. Zo vrijen

jongeren vaker onveilig als ze gedronken hebben en zijn jongeren die drinken of drugs gebruiken tijdens het uitgaan vaker slachtoffer of dader van agressief of crimineel gedrag.

Alcohol en puberteit vormen een extra riskante combinatie, omdat pubers gevoeliger zijn voor het plezierige gevoel van alcohol. Ze zijn bezig met het opzoeken van grenzen en acceptatie door leeftijdsgenoten en zijn daardoor geneigd veel alcohol in korte tijd te drinken.

Met het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik door jongeren is winst te behalen op de volgende gebieden³:

- Talentontwikkeling en maatschappelijke participatie;
- Veiligheid in de omgeving door minder ongelukken, geweld en overlast;
- Gezondheid door minder sterfte, een betere kwaliteit van leven en minder instroom in zware vormen van zorg, doordat ziekten die met middelengebruik samenhangen, worden voorkomen.

Mede door de verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol en de aandacht voor deze problematiek, is het alcoholgebruik onder jongeren gedaald, ook in Friesland.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de cijfers en trends in het alcohol- en drugsgebruik onder Friese jongeren, ten aanzien waarvan voor 2012-2016 doelstellingen zijn geformuleerd.

In de programmaperiode 2014-2017....:

- is het aantal Friese jongeren onder de 18 jaar dat ervaring heeft met alcohol verder gedaald, voornamelijk omdat de leeftijd waarop Friese jongeren beginnen met drinken is gestegen van 13 (2012) naar 14,5 jaar (2016) ;
- is het aantal jongeren boven de 16 jaar dat veel drinkt vrijwel onverminderd groot. Met andere woorden: als jongeren eenmaal drinken, drinken zij nog steeds veel en vaak (aantal jongeren dat aan binge drinken doet, is onverminderd hoog: 65% in 2016);
- drinken Nederlandse en Friese jongeren nog altijd vaak en veel vergeleken met andere landen;
- drinken Friese jongeren op het platteland nog steeds meer dan jongeren in de stad;
- is de houding van ouders ten opzichte van alcoholgebruik door hun kind negatiever geworden - vooral onder de jongere leeftijdsgroep -, maar geeft nog altijd 50% (2016) van de 12 tot en met 17-jarige jongeren aan dat hun ouders het goed vinden als ze alcohol drinken (61% in 2012).
- is de naleving van leeftijdsgrenzen door horeca, supermarkten, sportkantines, jeugdhonken en evenementen verbeterd (van 37% in 2015 naar 48% in 2017), maar nog altijd relatief laag en sterk verschillend per gemeente;

² Richtlijnen gezonde voeding, Gezondheidsraad, 2015: liever helemaal geen alcohol en anders hooguit 1 glas per dag

³ G.A. de Wit et al. (2016). Maatschappelijke kosten-baten analyse van beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen. Bilthoven: RIVM

- bleef het gebruik van soft en hard drugs door Friese jongeren stabiel laag;
- nam het aantal alcohol- en drugsgerelateerde incidenten toe en steeg ook het aantal jongeren dat in een ziekenhuis werd behandeld door een kinderarts als gevolg van alcoholgebruik.

3. Wat we willen bereiken

In de periode 2018-2021 zet het Platform Nuchtere Fries verder in op het terugdringen van het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren, om daarmee gezondheidsschade, ontwikkelingsachterstand en ongelukken en overlast als gevolg van alcohol- en drugsgebruik te voorkomen.

Voor 2018-2021 zijn onderstaande doelstellingen geformuleerd. Dit zijn niet direct de effecten van één interventie of maatregel. Het middelengebruik van jongeren wordt door verschillende factoren beïnvloed. Ook algemene aandacht in de media, wijzigingen in landelijke wetgeving, lokale initiatieven en

andere omstandigheden kunnen bijdragen aan veranderingen in het gedrag van jongeren. Dat is ook de reden van het niet benoemen van eindresultaten in termen van percentages, maar in termen van substantiële verandering tot opzichte van de huidige situatie.

Minder gebruik onder jongeren

- De gemiddelde startleeftijd van jongeren voor het drinken van alcohol is verder toegenomen (14,5 jaar in 2016).
- Het percentage jongeren van 12 t/m 17 jaar dat de afgelopen maand alcohol heeft gedronken, is verder afgenomen (33% in 2016).
- Het percentage jongeren van 12 t/m 17 jaar dat de afgelopen maand 5 of meer drankjes bij één gelegenheid dronk, is verder afgenomen (65% in 2016).
- Het aantal jongeren van 12 t/m 17 jaar dat met alcoholvergiftiging wordt behandeld in het ziekenhuis, is afgenomen (124 in 2016).
- Het percentage jongeren van 12 t/m 18 jaar dat de afgelopen maand drugs heeft gebruikt, is afgenomen (5% cannabis en 1% harddrugs in 2016).
- Het percentage jongeren van 19 t/m 24 jaar dat de afgelopen maand drugs heeft gebruikt, is afgenomen (9% cannabis en 4% harddrugs in 2016).
- Het percentage zware drinkers⁴ van 19 t/m 24 jaar, is verder afgenomen (29% onder mannen en 13% onder vrouwen in 2016).

Normen en gedrag ouder en opvoeders

- Het percentage ouders dat aangeeft dat zijn of haar kind géén alcohol mag drinken voor het 18e levensjaar is verder toegenomen (39% in 2016).

Betere naleving leeftijdsgrens

- Er is sprake van een verbetering in de naleving van de wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop in Friese supermarkten, sportverenigingen, slijterijen, horeca en bij evenementen (48% in 2017).

Minder alcohol- en drugsgerelateerde incidenten

- Het aantal alcohol- en drugsgerelateerde incidenten waarbij jongeren van 12 t/m 23 jaar betrokken zijn, is verder afgenomen (1102 in 2016).

⁴ Minimaal 1x per week op een dag 4 glazen (v)/ 6 glazen (m) drinken

Monitoring

Met de volgende onderzoeken en bronnen kan worden gekeken of de hierboven geformuleerde doelstellingen worden gehaald voor de periode 2018-2021:

Doelstelling m.b.t.:	Bron:	Partner:
Startleeftijd alcoholgebruik	GO-jeugd 2020	GGD Fryslân
Alcohol- en drugsgebruik	GO-jeugd 2020 en Gezondheidsmonitor Volwassenen 2020	GGD Fryslân
Behandelingen van alcoholvergiftiging	Jaarlijkse registratiecijfers	VNN en Friese ziekenhuizen
Naleving leeftijdsgrenzen	Nalevingsonderzoeken 2019 en 2021	Platform Nuchtere Fries
Alcohol- en drugserelateerde incidenten	Jaarlijkse registratiecijfers	Politie Noord-Nederland
Proces van samenwerking	Evaluatie in 2021 op basis van de succes- en faalfactoren van de samenwerking	GGD Fryslân

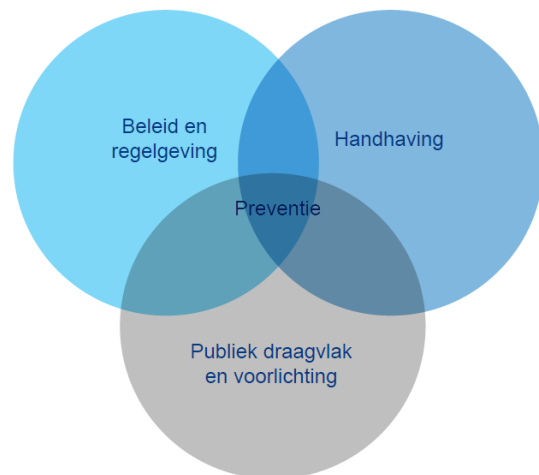
4. Strategie

Drie pijlers

Het programma Jeugd, alcohol en drugs 2014-2017 richtte zich, net als het landelijke alcoholpreventiebeleid, primair op de omgeving van jongeren en kende verschillende activiteiten binnen de drie belangrijke pijlers van effectief alcohol- en drugspreventiebeleid: beleid en regelgeving (grenzen stellen), handhaving (grenzen bewaken) en publiek draagvlak (grenzen overdragen) (Reynolds, 2003).

We handhaven dit uitgangspunt en zetten nog meer in op een goede verbinding tussen de pijlers in het provinciale, sub regionale en lokale beleid. Alleen in samenhang zorgen ze voor effectief alcoholbeleid.

Met deze gecombineerde benadering van de problematiek zijn verschillende beleidsterreinen direct betrokken bij de aanpak: Volksgezondheid, Jeugd, Welzijn Onderwijs en Openbare Orde & Veiligheid.

Bewezen effectief

De keuze voor de maatregelen en acties in dit programma baseren we op aantoonbare effectiviteit: positieve ervaringen met eerdere maatregelen en wetenschappelijk onderzoek waarmee de effectiviteit is aangetoond.

Alcohol- en drugsgebruik wordt voor een groot deel bepaald door omgevingsfactoren:

- normen in de sociale omgeving (de ouders);
- prijs en promotie van alcohol;
- het productaanbod;
- het aantal verkooppunten;
- verkoopregels (bijv. leeftijdsgrenzen, schenktijden en de naleving en handhaving ervan).

De World Health Organization laat in een overzichtsstudie zien dat maatregelen die beschikbaarheid van alcohol beperken het meest effectief zijn (Babor e.a., 2010).

Daarnaast komt steeds meer bewijs voor een aantal relatief nieuwe principes:

- het belang van actieve betrokkenheid van ouders gedurende de hele puberfase;
- onbewuste gedragsbeïnvloeding, onder andere: nudging;
- vroeg-signalering, niet alleen door zorgprofessionals;
- het aanbieden van ondersteuning en zorg in plaats van straffen;
- en het investeren in structurele positieve alternatieven voor alcoholgebruik (een van de elementen uit de zeer succesvolle aanpak in IJsland).

5. Wat we gaan doen

Hieronder worden de activiteiten voor de komende periode weergegeven; richtlijnen die niet 'in beton gegoten' zijn, zodat we ook op actuele ontwikkelingen kunnen inspelen.

Setting pijler	Ondersteuning gemeenten	Planning
Beleid en regelgeving	<p>Advisering bij de aanscherping van de preventie- en handavingsplannen en de para-commerciële verordeningen</p> <p>Vernieuwing van het Fries format dat als basis en/of als input kan dienen voor preventie- en handavingsplannen gericht op de volksgezondheid, een goede verbinding tussen de drie pijlers, met concrete uitwerking</p> <p>Achtergrond: In de Drank- en Horecawet is opgenomen dat de gemeenteraad iedere vier jaar een preventie- en handavingsplan alcohol vaststelt (artikel 43a DHW). Hiermee wil de wetgever stimuleren dat gemeenten actief uitvoeren aan het verbinden van de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording), Openbare Orde en Veiligheid en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (beleid en handhaving) ten behoeve van alcoholpreventie.</p>	2018
Publiek draagvlak	Ontwikkeling van een (online) tool kit met Nuchtere Fries materialen ter ondersteuning van (het uitdragen van) één Friese norm --NIEUW--	2018-
	Uitwisseling van kennis, ervaringen en best practices middels de organisatie van themabijeenkomsten voor samenwerkingspartners, deelname aan landelijke en provinciale netwerken, advisering en ondersteuning van gemeenten.	2018-2021
Onderzoek		
	<p>Metingen van de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren in Fryslân, een belangrijke voorspeller van alcoholgebruik</p> <p>Achtergrond: Met deze informatie kunnen gemeenten hun toezicht op de Drank- en Horecawet efficiënter inzetten en het geeft extra input voor alcoholmatigingsbeleid. Naast efficiency (tijd en geld) levert provinciale coördinatie vergelijkbare data en de mogelijkheid om de getrainde jongeren ook op andere activiteiten in het programma in te zetten.</p>	2019 & 2021
	Trends en ontwikkelingen op het gebied van alcohol, drugs & jongeren monitoren en de consequenties en kansen hiervan in kaart brengen; hierbij specifieke aandacht voor de actuele lokale problematiek op het terrein van drugsgebruik en de doorvertaling hiervan in voorstellen voor beleidsfocus en interventies	2018-2021
Interventies en activiteiten		
Publiek draagvlak	Ontwikkeling en uitvoering van een communicatieplan, incl. nieuwe website, tool kit en social mediastrategie --NIEUW--	2018
Publiek draagvlak	Ondersteuning van landelijke campagnes en themaweken gericht op alcohol- en drugspreventie: o.a. NIXzonderID	2018-2021
Thuis vrije tijd bewustwording	Ontwikkeling en uitvoering van extra ondersteuning van ouders met kinderen rond de leeftijd van 15-17 jaar. Hierbij wordt o.a. omgaan met feestjes en keten/garages e.d. in niet stedelijk gebied meegenomen. --NIEUW--	2018-2021

	<p>Achtergrond: De daling van alcoholgebruik is vooral zichtbaar bij jongeren onder de zestien. Daarnaast ondersteunen nieuwe inzichten het belang van actieve ouderbetrokkenheid gedurende de hele puberfase en geven ouders aan het hanteren van de NIX18-norm juist in deze fase lastig te vinden.</p>	
Thuis school bewustwording	<p>Ondersteuning (korting voor scholen) en doorontwikkeling van interventies, zoals 'Ik dacht het niet!'</p> <p>Achtergrond: Deze activiteiten zijn gericht op betrokkenheid en bewustwording van ouders en de structurele borging van genotmiddelenpreventie op scholen. Bij dergelijke activiteiten wordt ook aandacht besteed aan preventie van ander middelengebruik. Jongeren, ouders, scholen en gemeenten zijn er enthousiast over, zo blijkt regelmatig uit reacties en de opkomst van ouders op ouderavonden. Er zijn ook scholen die knelpunten en verbeterpunten meegeven.</p>	2018-2021
Vrije tijd bewustwording beleid regelgeving	<p>Vernieuwen van de bestaande handreiking en het ondersteuningsaanbod voor evenementenorganisatoren (polsbandjes, blaastesten, middelen voor ID-controles, preventieve acties en andere materialen). Hierbij wordt de mogelijkheid van een gemeenschappelijk evenementenbeleid ook onderzocht.</p> <p>Achtergrond: De naleving van de leeftijdsgrens bij evenementen in Fryslân is zeer laag zo bleek uit de beide nalevingsonderzoeken in afgelopen periode.</p>	2018-2021
N.t.b.	<p>Ontwikkeling en uitvoering van een nudging project (onbewuste gedragsbeïnvloeding): een duwtje van de sociale norm op het gebied van alcohol en/of drugs, bijvoorbeeld als het gaat om het spontaan tonen van een ID, handhaving of de heersende sociale norm op scholen of binnen sportverenigingen</p> <p style="text-align: right;">--NIEUW--</p>	2019-2020

6. Organisatie

Een randvoorwaarde voor een succesvolle samenwerking op het gebied van alcohol- en drugspreventie is dat alle lokale partijen ambtelijk en bestuurlijk actief betrokken zijn, met het afgesproken programma werken en dat voor alle partijen duidelijk is wat er lokaal en provinciaal mag worden verwacht.

De kracht van het programma ligt in het verbinden van alle betrokken lokale, regionale en provinciale sectoren en partijen bij het uitvoering geven aan een integrale aanpak. Dat vraagt om een goede afstemming en vooral samenspel tussen alle gemeenten, alle betrokken beleidsterreinen en de projectorganisatie. Dit werd als aandachtspunt

benoemd in de evaluatie over de periode 2014-2017. Om dit beter te kunnen realiseren, wordt een flexibeler werkwijze en vergaderstructuur voorgesteld: meer in wisselende teams in projecten rondom thema's aan de slag en in bijeenkomsten inzoomen op actuele en relevante vraagstukken.

Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Hieronder zijn de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de deelnemers benoemd:

Stuurgroep Nuchtere Fries

Alle Friese wethouders met Volksgezondheid in portefeuille. Zij heeft als taken/verantwoordelijkheden: vaststellen van het programmaplan, aansturing van de programmaorganisatie, inbedding van het programma Nuchtere Fries in de eigen gemeenten (ambtelijk en bestuurlijk), afstemming tussen de sectoren zorg en veiligheid (jeugd), ambassadeurschap en perscontacten.

Platform Nuchtere Fries

Een vaste vertegenwoordig vanuit iedere (groep van) Friese gemeenten en alle betrokken partners. Zij draagt zorg voor de coördinatie en afstemming van/tussen projectonderdelen en -activiteiten, komt met voorstellen voor de uitvoering van programmaonderdelen en adviseert de stuurgroep. Het Platform Nuchtere Fries komt drie à vier keer per jaar bij elkaar.

Inhoudelijke werkgroepen

Deze dragen zorg voor (door)ontwikkeling van voorstellen, nieuwe middelen en interventies

- Fries format preventie- en handavingsplan;
- nalevingsonderzoek;
- ondersteuning ouders met kinderen tussen de 15 en 17 jaar;
- evenementen;
- nudging;
- communicatieplan en toolkit voor het programma Nuchtere Fries;
- en andere thema's en vraagstukken die gedurende de programmaperiode actueel zijn.

Ambtelijke overleggen Volksgezondheid

Deze hebben een functie als het gaat om afstemming met gemeenten, tussen gemeenten en tussen de verschillende beleidsterreinen.

7. Financiën

Jaarlijks zijn de volgende financiën en personele inzet nodig voor de uitvoering van het programma Nuchtere Fries:

	Bijdrage GGD Fryslân	Bijdrage gemeenten (GGD heeft kasfunctie)	Bijdragen partners
Programmaleiding, - ondersteuning, budgetbeheer, onderzoek en evaluatie	Personele inzet t.b.v.: - programmaleiding (16 uur p/w) - ondersteuning (4 uur p/w) - communicatie (3 uur p/w)	Personele inzet t.b.v. evaluatie	Personele inzet t.b.v. onderzoek en evaluatie
Deelname aan werkgroepen, platformvergaderingen en zorgdragen voor verbinding met lokale activiteiten/netwerk	Personele inzet	Gemiddeld 2 uur personele inzet p/w per gemeente Iedere groep gemeenten minimaal 2x in een werkgroep (naar affiniteit, ervaring, etc.)	Personele inzet
Interventies	€ 35.000 per jaar		Personele inzet
Communicatie en andere onkosten (bijv. organisatie van activiteiten)	€ 5.000 per jaar		
Nalevingsonderzoeken		€31.000 per jaar (Waddeneilanden niet)	

Kosten per gemeente

In onderstaande tabel zijn de kosten per gemeente, gemiddeld per jaar weergegeven.

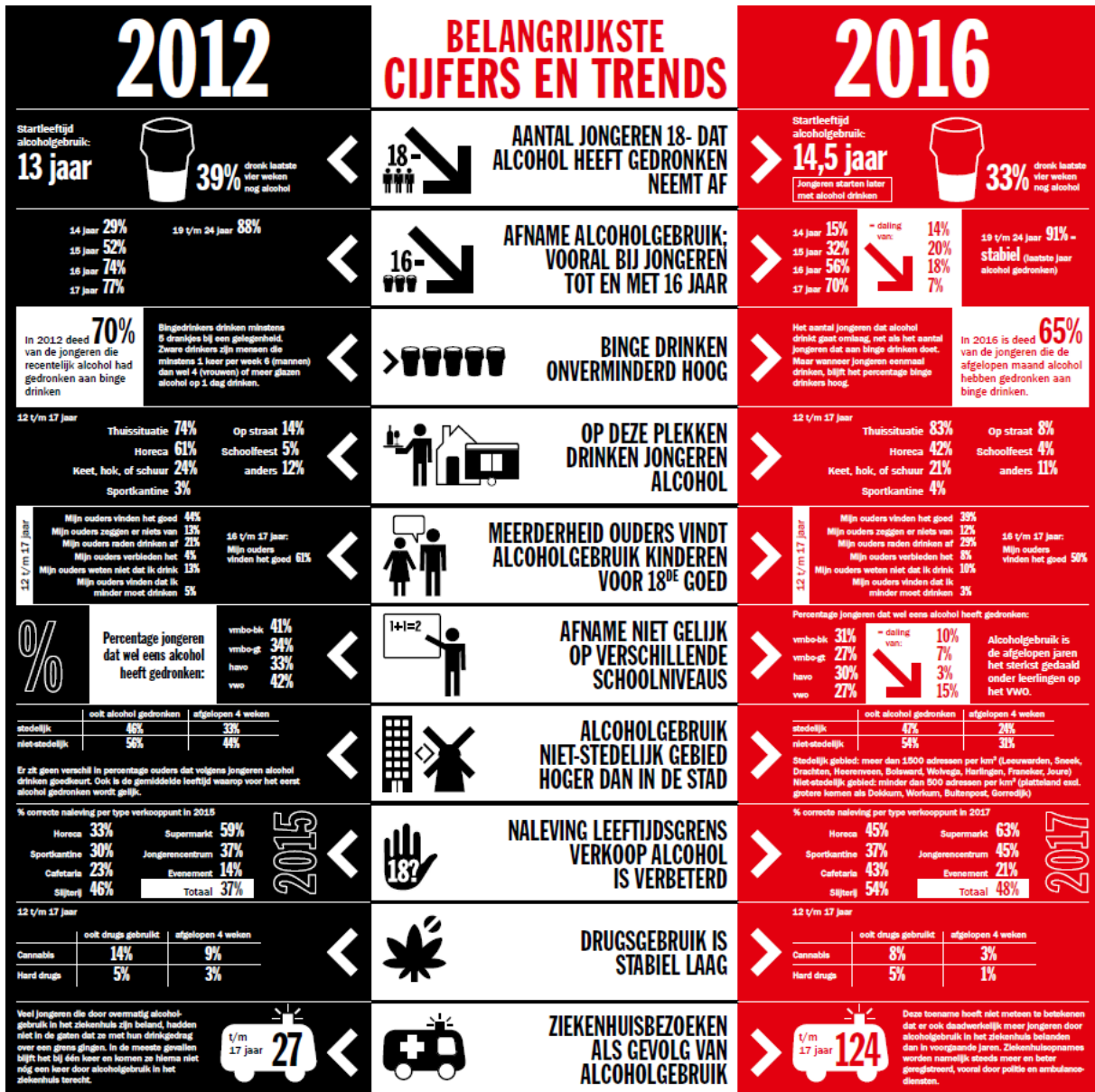
Gemeente	
Achtkarspelen	€1.366
Dantumadiel	€927
De Fryske Marren	€2.501
Dongeradeel	€1.167
Ferwerderadiel	€424
Harlingen	€771
Heerenveen	€2.453
Kollumerland	€625

Gemeente	
Leeuwarden	€5.927
Ooststellingwerf	€1.247
Opsterland	€1.455
Smallingerland	€2.704
Súdwest Fryslân	€4.366
Tytsjerksteradiel	€1.565
Waadhoeke	€2.256
Weststellingwerf	€1.245

Bijlage 1

Evaluatie Fries programma Jeugd, alcohol en drugs 2014 – 2017

Hieronder is een deel van de evaluatie van het programma Nuchtere Fries 2014-2017 te lezen. Deze 3-luik is echter te groot om in zijn geheel (en goed leesbaar) als bijlage in dit programma toe te voegen. U kunt de volledige 3-luik daarom ook bekijken en downloaden op platform.nuchterefries.nl.

Literatuur

Babor, T., e.a. (2010). Alcohol: no ordinary commodity. Research and public policy. Second Edition. Oxford: Oxford University Press.

Bieleman, B., Kruize, A. en Mennes, R. (2015) Plannen in kaart. Groningen-Rotterdam: IntraVal

De Wit, G.A. et al. (2016). Maatschappelijke kosten-baten analyse van beleidsmaatregelen om alcoholgebruik te verminderen. Bilthoven: RIVM

Gezondheidsraad. Richtlijnen goede voeding (2015). Den Haag: Gezondheidsraad, 2015; publicatienr. 2015/24.

GO-jeugd (2016). Gezondheidsonderzoek onder jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Leeuwarden: GGD Fryslân.

Ministerie van VWS (2015). Kamerbrief Landelijke nota gezondheidsbeleid. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Reynolds, R.I. (2003). Building confidence in our communities. London: London Drug Policy Forum.

RIVM (2013). Effectief alcoholbeleid: hoe pakt u dat aan? Aanbevelingen voor alcoholmatiging in de regio.

Van Dorsselaer, S. et. Al. (2016). Jeugd en riskant gedrag 2015. Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren. Utrecht: Trimbos-instituut.

Van Hasselt, N. (2010). Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren. Utrecht: Trimbos-instituut.

Struiksmā, N. et. al. (2017). Klare wijn schenken. Groningen-Rotterdam: IntraVal

Verwey-Jonker Instituut. (2013). *Alcohol use among adolescents in Europe. Environmental Research and Preventive Actions*

PLATFORM
NUCHTERE
FRITES'L